

A close-up photograph of a person's mouth. The lips are slightly parted, and a finger is inserted between the upper and lower teeth. The teeth are white and appear to be in good health. The skin around the mouth is fair. The lighting is soft, highlighting the texture of the lips and the skin.

Boris Filan
wewerka

Boris Filan
WEWERKA

slovar

Text © Boris Filan, 2006

Slovak Edition © Vydavateľstvo SLOVART, s. r. o.

Bratislava 2006

ISBN 80-8085-118-2

Vytvorenie elektronickej verzie Dibuk, s.r.o., 2010

Klop, klop, klop...
„Kto tam?“
„Ja.“

PRVÁ KAPITOLA

Kurva veverička. Uhryzla ma, keď som jej chcela zachrániť život. Bola som na prechádzke s Pinčísloom. To bol môj pes, mladý bulteriér. Dostala som ho od môjho frajera na uzmierenie. Za to, že ma skoro zabil. Ale zaslúžila som si to. Nemala som chuť mu vysvetľovať, že som musela ísť do Blavy, lebo Pepo oslepol. Pipo by to aj tak nepochopil. Tá veverička mi morzeovkou krvavých bodiek vytetovala na vonkajšiu stranu dlane odkaz: „Nerob dobre nikomu proti jeho vôli.“

Keď raz za sto rokov stretnem veveričku, je to, ako keby sa spoza pňa vynoril živý trpaslík. Mňa mačičky, zajačiky a jahniatka nedojímajú. Neznášam ten priblížený výraz, ktorý mládatká každému vykúzlia na tvári, živé, alebo plyšové. Ale veverička je iná. Mačiatka a jahniatka sa na vás lepia, majú schopnosť spustiť v našej hlave program, aby ste ich chránili a dali im nažrať. Sú to malé prostitútky. Ja mám radšej všetko, čo ide odo mňa, čo musím naháňať. A veverička je presne taká – kým ju ľudia niekde v parku neskurvia orieškami. Ako labute. Z toho sa idem pogrcať. Keď vidím v Blave na Štrkovci labute, ktoré sa vykašľali na svoju cestu, lebo zistili, že im ľudia hádžu suchý chlieb. Pepo mi rozprával, že aj tam, kam chodíme na prechádzky, bývalo jazero. Raz v neskorú jeseň na ňom pristál kráľ labutí. Večer sa schladilo tak, že v noci voda celého jazera zamrzla. Ráno labute zistili, že im v ľade uviazli nohy. Bolo ich veľa, viac ako sto. Roztiahli krídla a odleteli aj s jazerom. Vraj je teraz niekde v južných Čechách.

To ráno som bola na prechádzke s Pinčísloom. Teda – ráno... Už bolo takmer poludnie.

Práve som dofajčila a Pinčíslo začal tak hlboko dospelo vrčať. Asi dvadsať metrov od nás sedela pod stromom veвериčka. Vedela som, že keď sa k nej Pinčíslo rozbehne, tak mu v poslednej chvíli ujde a spraví z neho debila. Pinčíslo má tri mesiace, je na to ako stvorený. Ale veвериčka z neho debila nespravila. Neušla pred ním, nespravila ani pokus. Niečo sa stalo. Mohla byť vyslabnutá, stará alebo slepá. Pinčíslo by sa s ňou pohral ako s handričkou a nakoniec by ju zadrhol. Tak som ho radšej predbehla a zobrala som veвериčku na ruky. Bola ľahučká, ako zo šúpolia. Mala hlavu ako orech potiahnutý kožušinkou a chudý chrbát s vyčnievajúcou chrbticou. Strašne ma nutkalo vziať si ju domov. Veвериčka sa najprv prikrčila, zmenšila sa, ako keby z nej vyfučal vzduch, z ničoho nič sa otočila a ostro ma uhryzla do ruky. Ale úplne zúrivo, zo všetkých síl. Pustila som ju na zem. Najprv to uhryznutie iba zaštipalo, ani mi netiekla krv. Chcela som do tej malej kurvy kopnúť, ale odskackala za strom. Na ruke sa mi tvorila krvavá korunka. Z každej dierky, ktorú mi veвериčka vyhrzla do kože, sa vytlačila jedna rubínová kvapka. Keď som pohla rukou, tak sa zliali. Zdravou rukou som pripla Pinčíslovi obojok a zapálila som si cigaretu. „Veď to nič nie je,“ povedala som sama pre seba. Neznelo to veľmi presvedčivo. Mám anténu, ktorá mi hlási, keď je prúser. Problém je v tom, že to nechcem uznať. Hovorila som si, že to určite nič nie je, ale pre istotu som cestou späť zdola zazvonila Petre. Možno majú niečo na dezinfekciu. Aspoň slivovicu. Domov som ísť nechcela, mama by z toho uhryznutia spravila tragédiu. Alebo aspoň jej znamenie. Moja mama vo všetkom vidí znamenie niečoho strašného, tragického, smrteľného. Celý život čaká to najhoršie, a málokedy je sklamaná. Možno aj kvôli nej som nechala Pinčíslo u Petry a išli sme na zdravotné stredisko. Náš obvodný lekár je starší pán, bývalý vojak. Doktor Neptal, večný Čech. Hovorí vlastným jazykom – českoslovenštinou. Z dialky vyzerá ako vyschnutý strom. Zblízka ako morská špongia. A celkovo ako sympatická smrť na dovolenke. Chlastával

prvú ligu. Aj teraz ho občas nájdu v priekope, ale potom má pol roka ramadan. Ukázala som mu ruku, porozprávala som mu čo a ako. Doktor kýval hlavou, neviem, prečo lekári vždy kývajú hlavou, či si tak prehojdávajú myšlienky, alebo iba získavajú čas. Vystrčil pery, stiahol k nim vrásky z celého ksichtu a povedal: „Milá zlatá, musíme vás zaočkovať. Ta veverka bola na devadesátdeväť percent besná.“ Prásk.

Predstavovala som si, ako mám penu okolo úst, behám po centre Brezna a hryziem ľudí. Nie, budem sedieť pri strome ako keby nič, a až keď si ma niekto vezme na ruky a bude chcieť pohladkať, až potom hryznem.

Doktor Neptal mi ranky vydezinfikoval, pichol mi injekciu a zalepil mi ruku aj zadok leukoplastom. Sú iba dva druhy leukoplastu, jeden, čo nedrží, a druhý, ktorý sa potom nedá odtrhnúť. Toto bol našťastie ten prvý.

Ranky sa mi do druhého dňa trošku zapálili a spravili sa na nich chrastičky. Také, čo je radosť strhávať. Preto mi po zahojení zostali biele bodky. V pohode. Petra večer v krčme vykecala, ako som zachraňovala veveričku. Na sídlisku je zo všetkého hneď legenda. Odttedy ma volajú Veverka alebo iba Wewe. Dvojité *w* si píšem do denníka sama. Sledujte rozdiel: *veverka* a *wewerka*. Dvojité *w* je ako rozkvitnutý kvet medzi písmenami. Neviem prečo, ale v hlave sa mi zapísalo, že tá veverička mi chcela dobre, a odttedy ju mám vo svojej tajnej armáde ochrancov. To sú svetelné bytosti, ktoré na seba zobrali podobu plyšového medvedíka, marcipánového prasiatka alebo holuba. Volala som ho Emil, sedával u babky na streche, mal oči červené ako gorále a na hrudi lesklú modrú vestičku. Robil, čo mohol, ale bol už trošku popletený. Raz som neskoro na jeseň hrabala u babky za domom lístie. Nemám žiadnu kondičku, pajšle v hajzli, od toho, že strašne veľa fajčím. Pohrabala som polovičku záhrady a takmer mi odpadol chrbát. V noci som sa pomodlila k holubovi Emilovi, aby do rána to lístie zmizlo. No a ráno bolo nasnežené po kolená. Holub robil, čo mohol. Teraz sa modlím k veveričke. Čo od nej chcem?

DRUHÁ KAPITOLA

Potrebujem stotisíc. Presnejšie povedané, potrebujem zarobiť toľko, aby mi zostalo stotisíc. Najneskôr do Vianoc. Päťdesiat pre mamu, päťdesiat pre fotra. Pred desiatimi rokmi som si od našich požičala štyridsať litrov. A slúbila som si, že im ich vrátim dvojnásobne. Plus úroky. To som slúbila a aj to dodržím. Najneskôr do Vianoc budem mať čistých sto litrov. Matka a foter ich potrebujú. Mohla by som si požičať od Pipa, z tých, čo má na obchod, ale to nič nevyrieši, lebo aj tak som mu už dlžná tridsať litrov. Dalo by sa niečo zarobiť na hríbikoch aj na tráve, ale v krajnom prípade. Alebo pôjdem do Viedne čistiť byty. Vlastne je to jedno, ako tých sto litrov zarobím, hlavné je, že ich budem mať. Ináč – prihláška na krchovisko. Problém je iba v tom, že momentálne mám nula korún, a asi tri stovky visím Petre. Ale to je v poriadku. Len som znova chytala nervy. Matka si myslí, že viem, kde je foter, že som s ním v kontakte, ale pred ňou to zatĺkam. Celý večer sme sa hádali. Potom som tak dlho plakala, až som zabudla, prečo plačem. „Čo plačeš? To ešte stále kvôli matke? Čo si na hlavu?“ Ale aj tak mi bolo ľúto, že si to o mne myslí. A že mi neverí. No určite, v kontakte s fotrom. Prečo by som ho kryla? Jeho miláčik je mladšia sestra, ak by sa niekomu ozval, tak tej. Matka mi neverí, že ho hľadám. Podozrieva ma, že ho kryjem. A keď jej to vysvetľujem, tak na nej úplne vidím, že mi neverí. Ako blbá ju chcem presvedčiť, až začnem kričať, a to je už úplne v riti, lebo potom mi už neverí vôbec. Že mi neverí ani slovo. Ale nechce mi dať najavo, že mi neverí. Vedela, že jej nedôverčivosť ma vytáča do bezvedomia. Ale ja som jej zas neverila, že mi verí, taká dobrá herečka nebola.

„Ty si fakt myslíš, že viem, kde je? To si myslíš?“

„Nemyslím si to. (a teraz lahôdka) Ja si už vôbec nič nemyslím.“

„Ja viem, že si to myslíš, iba nechápem prečo. Prečo by som ho kryla?“

„To ja neviem prečo.“

A pritom má taký slabý, odovzdaný, bolestivý výraz v tvári, ako keby chcela vstúpiť do kláštora alebo umrieť.

„Tak si to myslí. Myslí si, čo chceš. A ja si tiež budem robiť, čo chcem.“

„Veď si aj robíš.“ A veľké vzdychnutie.

„Tak... idem radšej von.“

Chvíľu mlčíme a potom mama povie niečo, aby ma dorazila.

„Nepotrebuješ peniaze?“

„Nie, díky. To fakt nie.“

Išla som sa do kúpeľne upokojiť. Sadla som si na vaňu a zízala som do blba.

Špeciálne mi rastú vlasy. Moje vlasy žijú vlastným životom – môžem ich iba nechať, nech si robia, čo chcú, alebo celkom ostrihať, čo robím najradšej. Väčšinu roka som ostrihaná takmer dohola. Keď mi dorastú, sú neskuťočne husté, kučeravé, pospletané, úplne mi vyrážajú z hlavy ako gejzír. Chcete o mne niečo vedieť? Presne tak to mám pomotané a zamotané aj v hlave. Niekedy mám pocit, že som niečo ako vtákopysk alebo leňochod, poskladaná z inej stavebnice. Nejaká zabudnutá ryba s nohami. Alebo sa snívam austrálskemu domorodcovi. Aj mne sa snívajú všelijakí ľudia. Poznám ich iba zo sna. V živote som ich nikdy nevidela, to som si istá. Žijú iba v mojej hlave, vracajú sa ako v televíznom seriáli. Keď niektorého vidím, hovorím si: „To je ten z môjho sna.“

Mám pár rozmyšľacích chodieb, ktoré vedú inde ako ostatným. Ale zobudená a triezva sa neviem dostať ani cez prvé dvere. Keď dobre pohulím, dvere sa odomknú a ja sa túlam po svojich záhradách.

Teraz sedím na vani a neplodne meditujem. Pokojne by som vyštudovala vysokú školu, ale takú ešte nezaložili. Museli by ma tam učiť jasné konkrétne veci, a nie všelijaké zbytočné kokotiny. Bavilo by ma spraviť si vodičák, ale deväťdesiat percent času zabijete zbytočný-

mi kecami v triede. Lebo kecať je lacné a jazdiť drahé. Vodičák by sa mal robiť tak, že: „Prihláste sa, až budete vedieť všetky značky a ostatné chujoviny, a my vás naučíme jazdiť.“ Ale to by bolo všetko trošku ináč, a nie tak, ako to je. Všetko so všetkým súvisí.

TRETIA KAPITOLA

Ísť robiť do Grobu sa mi nechcelo. Vôbec sa mi nechcelo. Komu by sa aj chcelo? Veď to je po chorvátsky *hrob*. „Kam ideš robiť? Ale, do hrobu.“

Nevyberieš si. Môj frajer Pipo bol nakupovať ojazdené autá v Nemecku a Grob mi vyhovoval tým, že je pri Bratislave. Brigáduje tam Táňa od nás z Brezna. Je vyučená kuchárka. Zatelefonovala mi, či si nechcem zarobiť. Že nebudem obsluhovať, iba pomáhať v kuchyni alebo niečo upratovať. Myslela som si, že to bude ako nejaký hotel alebo penzión, kde môžem brigádovať, a keď budem mať voľno, zapátram po fotrovi. Táňa ma prosila, aby som prišla čím skôr. Vyštartovala som na druhý deň ráno o piatej vlakom z Brezna do Bystrice. Odtiaľ autobusom do Trnavy a z Trnavy do Pezinka. V Pezinku som vystúpila na tej zastávke, na ktorej som mala, len nešiel žiadny autobus. A ja som nevedela, ako je do Grobu ďaleko. Sadla som si na lavičku, zapálila som si a začala som si rozmýšľať. Väčšinou mi neprekáža, že musím čakať. Vždy mám so sebou knižku, a ak sa mi nechce čítať, tak si rozmýšľam. Rozmýšľať *si* je iné ako iba rozmýšľať. Rozmýšľanie chápem ako riešenie niečoho, problému alebo iba situácie. Ale keď *si* rozmýšľam, to je, ako keby som prechádzala nekonečným labyrintom, z miestnosti do miestnosti. A nie sú prepojené iba jedna za druhou, ale aj skratkami a dvojsmerkami. Niekedy sa viem tak dobre sústrediť, ako keď sa strúha ceruzka. A z jedného nápadu prechádzam do druhého, tretí je ešte lepší. Úplne som vytešená, aké mám dobré nápady, aké

zaujímavé veci mi naskakujú v hlave. Napríklad si rozmýšľam: ten, kto nepočuje, je – hluchý, keď niekto nevidí, je – slepý. A ako by sme mohli nazývať človeka, ktorý stratil čuch? Ňuchý. Alebo si rozmýšľam o tom, čo som nedávno čítala. Že za vesmír sa považuje priestor, ktorý je od Zeme do výšky sto kilometrov. Takže slušným autom je to do vesmíru takých päťdesiat minút. Pamätám si stotisíc zbytočností, ktoré som čítala v novinách, počula v rozhlase alebo iba tak na ulici. Napríklad, že najrozšírenejšie krstné meno na svete je Anna. A najrozšírenejšie priezvisko je Schmidt, Kovács, Kovář, od kováčskeho remesla odvodené priezviská. Považujem sa za výnimočnú, ale volám sa Anička Kováčová. *Že nemáš húsky doma...*

Sedela som a fajčila. Chytím dobrý stop alebo počkám, či príde dáky autobus. Stopujem rada aj nerada, tak to mám s veľa vecami. Rada aj nerada cestujem. Rada aj nerada chodím k babke, umývam si vlasy, pomáham sestre alebo bratovi s niečím do školy. Ra-da-ne-ra-da. Budem mať dvadsaťpäť rokov, ale správam sa ako pubertáčka.

A vždy chcem byť inde, ako práve som, lebo sa mi zdá, že tam inde je to ončo a tu o ničom. Ale keď som tam, tak sa mi zdá, že tu bolo lepšie. Keď som doma, chcela by som sa voziť s Pipom po Holandsku. A keď naozaj ideme, tak na druhý deň rozmýšľam, ako sa s ním pohádať, urazená sadnúť na vlak a vrátiť sa domov. Môj frajer Pipo je o tri roky mladší ako ja, ale v jednom kuse ma obmedzuje a vychováva. Neznášam, keď mi niekto niečo prikazuje a zakazuje. Ale to je na každom kroku, učitelia, policajti, matka. Fakt neviem, čo mi viac lezie na nervy, tie rozkazy *s ne*: nefajči, neflákaj sa, tu neparkuj, nespi tak dlho, nechod' do Bratislavy, nevracaj sa z Bratislavy. Alebo tie bez – *ne*. Uč sa, uprac si, dojedz to, prines, zhasni! Všeličo by som aj spravila, už-už to robím, a zrazu prikvitne Pipo, alebo kedysi foter, a umŕtvi ma. Ja za to nemôžem, že dokážem robiť iba to, čo sama chcem. Jed-

noducho je to tak. Nevieť sa zmeniť, tak ako sa neviem zodvihnúť za vlasy a preniesť sa cez kaluž. Ja viem, že sa mám učiť! Ale oni nechápu, že sa mi to nedá. Nedá, aj keby som sa vyvrátila ako rukavica. Tak načo to budem skúšať. Ja by som si v živote nedovolila niekomu prikazovať, aby niečo čítal, aby si niečo obliekol, aby sa učil niečo, čo sa mu nechce učiť.

Učítelia, frajeri a rodičia nedokážu pochopiť u niekoho iného, že nie je možné ho prinútiť. To je blok v hlave. Nedá sa zrušiť ani hrozbou smrti. Oni ho majú tiež, ale u seba to nevidia.

To je zvláštne, ako môže byť všetko rôzne: keby som inokedy prišla touto istou cestou a pršalo by, alebo by bol večer, alebo nasnežené, tak by to bolo vždy celkom iné.

Ešte som ani nestopovala, a už pri mne zastavila taká tisícdivotrojka – sedel v nej chlap z okresných ciest. Mastné vlasy, kockovaná košeľa, lacné slnečné okuliare. Povedala som mu, že idem do Grobu na brigádu.

„Hej, a kam idete pracovať?“

Hovorím, že k dajakému Apovi.

„Ježišmaria, no ja vás tam zaveziem.“

To som ešte nevedela, čo to *ježišmaria* znamená. Zaviezol ma, ale vysadil ma o ulicu ďalej, aby neboli reči. Ten správny dom som ľahko našla. Brána bola otvorená, nad oknom malá tabuľa, ani nie meter dlhá, tridsať centimetrov vysoká: Husacina u Apu. Zvonku to vyzeralo ako rodinný dom. Iba dve okná a strecha a veľká brána, obložená, ako býva tatranský obklad. Vošla som do dvora a Táňa vybehla z kuchyne – asi ma videla prichádzať. Táňa je anorektička, kostra na výlete z kabinetu. Mala na sebe blúzku a pyžamové nohavice na gumičku. Všetko to na nej viselo, musela si na boku spraviť uzol, ako si v lete ľudia robia na tričku. Potešila sa mi, ako keby sme sa nevideli päť rokov. „Andulka, konečne. Kde si bola tak dlho? Ja sa tu bez teba zbláznim.“

No asi chce, aby som sa s ňou do niečoho namočila. Buď je šéf debil, nedávajú výplaty, niečo tu smrdí, alebo všetko spolu. Zobrala ma do kuchyne a ja jej hovorím: „Ty brďo, toto je nejaká malá reštaurácia.“

„Neboj, dosť je veľká.“

Táňa uvarila kávu a zhora sa pomaly začali zliezať všetlíkajúci ľudia. Zostava ako na intráku po fláme v nedeľu ráno. V pokrčených tričkách, opuchnutí a rozstrapatení včerajším chlastom. Každý nejaké šľapky a kraťasy. Ty kokos, dúfam, že to nebude nejaká brigáda na poli. Táňa vytiahla cigarety a hovorí: „O chvíľku príde prevádzkarka Paula a ona ti povie, čo budeš robiť.“

Tá ženská vplávala v župane, rozospatá, zlepené blond vlasy s odrastenými tmavými korienkami. Žiadne kozy, polotekutá riť. Nenamaľovaná vyzerala, ako keby ju cez noc zabudli vonku na daždi. Podala som jej ruku: „Čau – čau. Andula – Paula.“ Čakala som, že sa od prevádzkarky dozviem, čo budem robiť. Ale Paula bola tá samozvaná šéfk. Jediné, čo sa dozviem, bude to, že ona je tu dôležitá. Afektovaným hlasom mi povedala, že sa mám ísť najskôr zložiť, potom pomáhať babám. Ona mi neskôr vysvetlí, čo a ako. Sral ju pes. Vyfajčila som si hore jednu cigaretu, dala som si tričko, kraťasy a išla som do kuchyne. Akurát čistili husi. Ježišmaria, ja nie som vyučená kuchárka – v živote som nevidela, ako sa čistí hus. Kde som to mala vidieť, u nás na Pohroní sa husi tak vo veľkom nikdy nerobili. Táňa to mohla vedieť, veď sa vyučila za kuchárku, ale ja som nemala ani potuchy. Tak som sa tam iba motala, nevedela som, čo mám robiť. Sama od seba som začala umývať riad. Potom som sa postavila k babám, čo natierali lokše masťou. A natierala som, natierala, ale cítila som sa tam zbytočná ako koza v kancelárii. Poprosila som v duchu moju veveričku, aby mi prihrala dajakú poriadnu robotu. To sa robí tak, že musíte prekrížiť ukazovák a prostredník a z celej sily si pomyslieť: Wewe Wewe. Toto a toto nech sa stane. A ona to zariadi. Tak ako vie.

Asi o hodinu prišla prevádzkarka Paula do kuchyne a povedala, že večer máme akciu – štyridsať ľudí.

„Táňa a Milka, prezlečte sa, pôjdete obsluhovať, Andula bude pomáhať v kuchyni.“ Lenže namiesto štyridsiaticich ľudí prišlo asi šesťdesiat. Táňa sa nafúkla a povedala, že ona toľkých obsluhovať nejde. „Wewe stále rozpráva, že robila čašníčku, tak nech ide ona.“

Paule to bolo jedno. „No dobre, tak jej povedz, nech sa prezlečí a nech rýchle príde dole.“

Dala som si Táninu blúzku, opásala som si zásteru a nastúpila som s Milkou na pľac. Obsluhovala som ako trafená. Netušila som, komu patria aké poháre, aké príbory, ale nevedeli to ani tí hostia. To je výhoda čudných nových podnikov, že nikto si nie je istý, čo je štýl a čo náhoda. Môžeš si robiť, čo chceš. Milka niekam zmizla a ja som zostala sama na šesťdesiat ľudí. Behala som hore-dole ako v tranze, úplne som bola vystresovaná. Prvý deň, a už si to poserieš? Našťastie, hostia boli ešte mladší ako ja – spravili si posedenie. Brali to ako recesiú. Ale ja som si ten večer veľa srandy neužila. Na jednu misu sa dáva jeden a pol husi, alebo aj dve, aby bolo menej riadu – to je riadna ťarcha. A ja som nevedela, ako sa to správne robí. Musíte misu nosiť v príručníku, lebo zospodu je strašne horúca. To sa zdá, že ju zvládnete, ale treba z kuchyne rozkopnúť dvere, prejsť cez bar, asi tak tri metre, tri metre k stolom a položiť husacinu s úsmevom hosťom na stôl. Stále som si hovorila: „To zmáknem, to zmáknem.“ A zmákla som, ale brušká prstov som mala opuchnuté a spálené do chrumkava. Akcia sa skončila okolo dvanástej. Hostia odišli, pozbierali sme riad a nanosili do kuchyne. Bola toho halda, všetko mastné, mastnými rukami pochytané: veľké taniere, malé taniere, taniere s kosťami, príbory, zamastené obrusy, plné popolníky. Bordel ako po hostine šesťdesiatich ľudí. Myslela som si, že si pôjdeme ľahnúť a zatiaľ nejaká upratovačka alebo umývačka riadov všetko poumýva a uloží. Už som sa tešila do postele. Bola som ucestovaná, zo včera na

dnes som takmer nespala, celý deň som nič nejeda, vyfajčila som tri krabičky cigariet a vypila asi šesť káv. Povedala som pred Paulou, že už sa teším, kedy sa osprchujem a pôjdem si ľahnúť. „Že čo? Aké sprchovanie, najprv toto všetko upracete, ráno musí byť všetko pripravené.“

Povedala som si, no paráda, to iba dneska – asi je ráno nejaká akcia. Makali sme na tom mastnom riade s Táňou aj s Milkou do noci, ani si nepamätám do kolkejš. Boleli ma nohy, necítila som si chrbát, mala som vyťahané ruky, popálené prsty a ešte som musela zmývať z tanierov to svinstvo. Vlasy aj oblečenie mi smrdeli husacinou, masťou a vechťami. Mali sme u nás v Brezne príbuzného, ktorý bol v Ázii na misiách, starý páterko. Ten bol večne pod parou a každému hovoril: „Bodaj ťa pečená hus koplá a ja ju zjem.“ Vtipné. Teraz som vedela, o čom hovorí. Fakt ako keby ma dokopali všetky pečené husi, čo sa dnes zožrali. Potrebovala som to zo seba zmyť. Lenže sme mali k dispozícii výsmech kúpeľne. Iba sprcha na malý prietokový ohrievač. Trvalo dvadsať minút, kým som sa namydľovala, a dvadsať, kým som to zo seba spláchlá. Ešte jeden taký deň a môžem si dať prihlášku na krchovisko. Veveříčka, vďaka za splnené želanie.

Ráno som sa spýtala Táne, čo dnes budeme robiť. A ona mi povedala, že je veľké upratovanie. Musíme dať do poriadku celý dvor, pokosiť trávnik, poumývať umelohmotné stoly a stoličky, vyčistiť bazén. Dve ženy už umývali na dome okná, chalani opravovali Aviu.

Okolo bazéna bol lacný biely mramor, keď som po ňom prešla v topánkach, zostali flaky od hlíny. Umývam to, umývam a vidím – prišiel nejaký chlap, taký ako pavúk, tenké nohy, tenké ruky. Plavky ako za komunistov, červené adidas, brucho nafúknuté ako balón, na krku hrubá zlatá reťaz, obrovský prsteň, ten bolo vidno zďaleka. Postavil sa na okraj bazéna a fajčil. Ja som nevedela, kto to je, myslela som si, že sa prišiel okúpať nejaký

sused. Potrebovala som saponát a handry, aby som mohla niečo robiť. Táňa mi hovorí: „Spýtaj sa jeho.“ Tak som išla k tomu týpkovi, neviem, kde sa to vo mne nabralo, a oslovila som ho: „Ujo, neviete, kde by som náhodou našla...?“

Všetci sa začali rehotat', on sa na mňa pozrel ako policajt na cigánku. „Aký ujo, ja som Apa Džordž, majiteľ.“

Všetci si to navzájom celý deň rozprávali – že ujo!

„Aňa povedala Apovi Ujo.“

„A Apa čo?“

„Apa nechápal – že ujo, cha-cha-cha.“

Bola som v Grobe už týždeň, ale stále som si nebola istá, či zostanem. Netušila som, čo za to. Robota od nevidím do nevidím. Ale najviac ma sral Apa Džordž. Napríklad: štyria ľudia prišli na večeru, objednali si dve husi s tým, že čo nedojedia – ešte jednu celú –, si zoberú so sebou. Prikúpia si k tomu nejaké lokše a dajú si to zabaliť. Vždy sa slušne spýtali: „Á, slečna, zabalíte nám to?“ „Áno, samozrejme, že vám to zabalím.“

Vošla som do kuchyne. Apa Džordž tam stál a hovorí: „Baby, viete, ako to máte zabalit'!“ Ešte som tým hosťom zanesla minerálku alebo pivo, a keď som sa vrátila, jedol stehno ich husi. Dal ju zabalit' bez stehna. Normálne si zobral kúsok a tváril sa ako keby nič. Alebo oslava narodenín, hostia pri stole, osem ľudí, a staršia pani, oslávenkyňa, mi hovorí: „Slečna, mohli by ste mi to zabalit'?“ Apa Džordž stál presne za mnou, asi meter, a hovorí: „Ale z tej druhej husi iba polovičku balit' a z tej pečienky tiež odlož!“ Tí ľudia všetko počuli, taká hanba, myslela som si, že tam zomriem. Alebo akcia – normálne si zavolať kamarátov, napríklad pätnástich, objednali ste si prasiatko, že budete piť víno alebo pivo a dáte si pečené prasa. Prasa malo nejakých dvadsať kíľ, ale na účtenke napísané dvadsaťosem. Apa Džordž sa postavil vedľa baru, oprel si ruky vbok, pozeral sa na nich a hovorí mi: „Napíš mi na nich strik!“ A pritom ho vôbec nikto nepozval. Sám sa pozýval, mal si na seba

písať! Keď sa opil, išiel spať a na odchode ma kontroloval: „Napísala si na nich všetky moje striky?“

„Jasné, napísala.“

Nenapísala som. Koľkokrát som nenapísala, ale keď stál pri mne, tak som musela, aj keď som nechcela, a strašne som sa za to hanbila. To je hnusné, takto niekomu niečo prišit. A potom, keď som už obsluhovala iba ja a mala som na starosti aj účty, povedal:

„Tringelty si brať nemôžeš! Bývaš tu, spíš tu, robíš tu, stravuješ sa tu – všetko.“ A zobral mi prachy, ktoré som si ja vybehala a vyusmievala.

Apa Džordž bol presne ten týpek, ktorý si dovoľí čokoľvek. Myslí si, že je šikovnejší ako všetci. Je presvedčený, že mu tie kurvariny prejdú. A aj mu to fakt prejde. To sú iba kecy, že zlo je nakoniec potrebané. Hovno, hovno, zlatá rybka. Nikdy. Ale to je preto, že zlo vie o dobre všetko, ale dobro o zle ani prd. Hostia možno zistili, že ich okradol, ale nemali chuť sa brániť. Ozval by sa jedine niekto taký alebo ešte horší ako Apa Džordž. Ja keď budem mať svoj podnik, a to budem mať, tak v tom podniku nikto nebude hostí odrbávať. To si postrážim. Ani sa k nim chovať ako k debilom. Už mám názov: U poslednej koruny. A keby sa do mňa zamiloval americký milionár, tak by som chcela niekde v horách, na okraji dediny, luxusnú reštauráciu. Volala by sa Vyhňa. Všetko by tam bolo ako v starej kovárskej vyhni. Plus pevné dubové stoly, stoličky. A svetlo ako žeravá pahreba. A na monitore by som premietala záznamy mojich obľúbených ohňov. Milujem oheň. To, ako to v ňom vnútri žije, ako žerie drevo, ako hlce kyslík. Budeme podávať grilované mäso, čerstvé ryby a čapovaný Guinness. A keď niekto zaplatí vysoký účet, tak zazvoní vrchný na veľkom zvonci, aby sa všetci tešili. Ale predtým musím spraviť dve veci: pomôcť mame a nájsť fotra. Pomôcť mame a nájsť fotra. Pomôcť mame a nájsť fotra. Amen.

O súkromnom živote Apu Džordža a jeho rodiny sme mali všetci dokonalý prehľad. Brali sme ich súkrom-

né telefóny, presne sme vedeli, kedy a kam idú, kedy sa vrátia – všetko. Keď boli doma, tak ste museli makať, nikto nemohol sedieť a piť kávu. Stačilo, ak ste stáli alebo nosili sem-tam tácku, naprázdno hore-dole, ale museli ste vyzeráť, že niečo robíte. Asi o týždeň prišli chalani s informáciou: „Apovci idú zajtra preč, bude rangers.“ Nemali sme žiadnu objednávku na obed, žiadnych hostí, iba sme mali do večera upiecť nejakých dvadsať husí. Aj do rezervy, keby niekto náhodný prišiel. Mali sme všetko upratané, tak sme si spravili plány, že husi upečieme hneď ráno. Prikryjeme ich a budeme si sedieť v záhrade.

Keď dávate piecť husi, musíte rátať s tým, že chvíľu potrvá, kým budú v rúre. Mali sme tam milión mraziacich boxov, všade, v garážach, na povale samé mrazničky. Keď Apa Džordž objednával tovar z maďarov, tak tie podrezané husi tam dali celé, iba ošklbané. Miestne babky ich chodili pitvať, aby sa nepoškodila pečienka alebo aby Maďari nevymenili bielu pečienku za inú. Apa Džordž si husi radšej dával pitvať, aby mal presný prehľad. Ale to teda nemal. Nikdy nevedel, koľko husí sa predalo, nemal prehľad ani v pečienkach, robil to iba kvôli tým Maďarom, aby si nemysleli, že ho môžu ošmeknúť. Ženy vyčistili husi a my sme ich museli nasoliť a uložiť do pásikavých igelitových tašiek, do akých sa dáva na trhu zelenina. Už boli vypitvané, bez krku, zviazali sme im nohy a ukladali do mrazničky. Do jednej sa vojde dvadsať husí, keď potrebujete dať viac, musíte pritlačiť nasilu. Husi sa nič nestane, keď ju trochu popučíte, lebo pri rozmrazovaní sa masť pekne narovná. Nosili sme ich až na povalu v lavóroch, po päť husí, poriadna ťarcha, každá má aj šesť kíl.

Keď idete husi vyberať, tak sú primrznuté jedna na druhú. Musíte vypnúť mrazničku, poliať zabalené husi teplou vodou, nechať otvorené dvere. Niekedy sú husi na seba tak namrzené, že si treba pomôcť majzlíkom alebo šróbovákom.

Ten voľný deň, keď Apovci odišli, som tam bola iba ja, Lucia a Jana. Zobrali sme plachtu. Dve ju držali, ako hasiči pri požiari, a ja som zhadzovala husi z povaly. Nosiť ich dole po dve, to by si sa nachodil ako blázon. Bola to celkom sranda, hovorili sme si, že horí a my zachraňujeme husi. A sme zvedavé, ako sa nám odmenia. Asi sa na nás od vďačnosti vyserú. To je fajn, že keď sú husi zamrznuté a zabalené v igelite, môžete ich hádzať ako loptu. Potom sme ich ošúpali z tašiek a šup na pekáč. Tam na hus nalejete asi deci a pol mlieka, deci a pol vody. A už s ňou nič nerobíte. Iba vložíte do rúry a čakáte. Hodinu a pol z jednej strany a hodinu a pol z druhej strany. Nemusíte vôbec podlievať – nič, iba o hodinu a pol otvoríte rúru. Dáte si na ruky dve utierky, chytíte ich za nohy, dáte to do lavóra, hore nohami ich položíte. Bacha, nemôžete ich položiť hocijako. Vždy hore nohami, aby sa im nepolámala koža. Na dobre upečenej husi je koža najvzácnejšia. Musí byť krehká, chrumkavá a má mať krásnu tmavozlatú farbu, ako starý šperk. Potom sa husičky prikryjú bielym obrusom – aby sa nezaparili a aby na ne v lete nesadali muchy. Pomaly vychladnú a nakoniec sa pekne uložia do chladničky.

Husi boli v peci, vonku nádherné počasie. My si sedíme na dvore, všetko pripravené, upratané. To milujem. Keď sa začína slávnosť. Už bude, ale ešte nie je.

„Nevypijeme si?“ Ani neviem, kto to navrhol.

„No tak po jednom si môžeme dať. Po jednom.“

V bare bola otvorená whisky Four Roses a sklad plný akéhokoľvek alkoholu. Keď niečo odcucneme, nikto to nezistí. Sedeli sme s babami na dvore a koštovali. Najprv whisky so sódou, to nebolo veľmi dobré. Potom sme miešali whisky s džúsom. Zo tri sme si lupli s Redbullom, s tým sa dobre pije, alkohol má úplne inú chuť. Sedíme v záhrade – keď popíjaš, zafajčíš, vedieš všelijaké reči, to sa ľahko zabudne na husi. Zrazu je preč hodina, hodina a pol, dve. Keď sa príjemne sedí a pije, nikto nevníma čas. Ani pri pive sa to nedá odhadnúť. Na

kuchynskom okne, kde sa husi piekli, bol igelitový záves. Taký ako obrus. Akosi ho vyfúklo na dvor, chcela som ho napraviť. A zrazu taký dym zo škárky, taký kúdol, ale už sivočierny. Štípalo to v nose. Bolo jasné, že je zle.

„Baby, husi!“

Iná fofrovačka, všetky v momente v pozore. Tie husi tam boli dobré tri hodiny, tri a pol, aj štyri hodiny. My sme sa kúpali v bazéne, striekali sme sa hadicou, výskali, púšťali sme si muziku. Ty kokos, to bude príser. Jasné, že sme boli v momente triezve. Nabehli sme do kuchyne, lenže tam sa nedalo vôbec dýchať. Normálna katastrofa. Zhoreli husi, prihorela vypečená masť. Všetko na sračku. Keby na sračku, ale na uhlie. Všetky sme strašne zbledli a vypol sa nám mozog. Ako keby sme boli zo želatíny, ani sa pohnúť, ani niečo vymyslieť. Určite každá rozmýšľala, ako to zvaliť na niekoho iného. Aspoň sme pootvárali dokorán okná, priniesli sme veľký ventilátor z kancelárie a ten sme pustili. Pokúšali sme sa urobiť nejaký prievan, aby vytiahol štiplavý smrad. Nemohli sme vybrať pekáče, boli rozpálené do žerava. Málo miesta, trošku sa ti mykne ruka a už si ju prilepíš o rúru. Z toho sú hnusné popáleniny, čo sa nehoja.

A čo s tými spálenými husami? Keď Apa Džordž zistí, že nám zhoreli, dá nám to zaplatiť. Jedna surová hus stojí nejakých tisícvesto korún. Desať husí – dvanásťtisíc. Si bez výplaty ani ich nezješ – nič. A ešte máš aj príser. Čo s nimi? Mali sme ešte čas upiecť nové husi, ale čo s hentými.

„Čo urobíme?“

„Počkáme, kým to vychladne, vyberieme ich a... niečo vymyslíme.“

„Ty si fakt múdra. To by ma nenapadlo.“

„Tak vymysli niečo ty.“

To sa povie. Husi boli z jednej strany úplne spálené, až na kosť, iba také tenké rebierka. Masť spálená, výpek na škrupinu.

Keď husi trochu vychladli, tak sme ich vybrali. Už sme ich ani nedávali hore nohami do lavórov, iba sme ich naložili na jednu hromadu. A čo s nimi a teraz? Vzadu za domom bol pes Orin, ale pes toľko nezožerie. A zostali by husacie kosti. Odkiaľ? Veď dnes neboli žiadni hostia a okrem toho si ich chodili brať každý deň susedia. Apa Džordž sa okolo psa nikdy nevyskytoval, ale viete – náhoda je blbec. Nevedeli sme, kam tie spálené husi dať. Do kontajnera nie, lebo čo keď tam pôjde niekto niečo hodiť a uvidí trčať nohu alebo tak. Úplne sme ich nenávideli, ako keby za to mohli. Nevieť, koho to napadlo, že do poľa. Za plotom bol výbeh, tam sme vylievali masťnú a špinavú vodu z riadov. Jedine zakopať ich do zeme. Nosili sme ich vo vandloch. Jedna musela byť v kuchyni, keby niekto zazvonil. Tak ja som zostala vnútri a baby išli zakopávať. Nemohli sme nikde nájsť normálnu lopatu, bola len malá plastová lopatka na smeti. S tou museli baby tie spálené husi zakopať. Ja som zatiaľ začala umývať pekáče. Najprv som do nich naliala vodu, aby sa to spálené odmočilo. A fajčila som jednu od druhej, ako keby to pomohlo. Baby prišli a nepresvedčivo povedali, že je všetko zakopané. Ten príser nás spájal, ale cítila som, ako si každá chystá výhovorku, keby sa to prevalilo. Vynervované sme vybrali a pripravili na pečenie nové husi. Sedeli sme v kuchyni na antikorovom dreze a sledovali sme hodinky, aby nám nezohoreli. Celý čas sme sa rozprávali o tom, či nás nevideli susedia. A v jednom kuse sme sa ubezpečovali, že je to v pohode, že to dobre dopadne.

Na druhý deň jeden sused zastavil majiteľa a hovorí: „Apa, tie tvoje zamestnankyne tam v poli niečo zakopávali.“ Apa Džordž dal chalanom rozkopať celé pole. Našli jednu spálenú hus a bol príser. Za to, že sme v robote pili – prvý. Za to, že sme nedávali pozor – druhý. Za to, že sme nezodpovedné – tretí. A za to, že sme ho chceli oklamať a že sme... a že sme. Tých príserov si vymyslel asi osem. Škodu narátal pätnásttisíc. Na každú päť litrov. Mňa na fleku vyrazil, Luciu a Jane to bude strhávať

z výplaty. Musím mu zaplatiť do konca mesiaca. Prvý pokus zarobiť sto litrov sa skončil mínus päť tisíc. Takže teraz už stopäťtisíc. Ale ináč v pohode.

ŠTVRTÁ KAPITOLA

Vrátila som sa domov, matke som povedala, že podnik, kde som robila, skrachoval. Nemala som chuť jej niečo vysvetľovať. Ani ju počúvať. Niekedy sa mi nechce rozmýšľať a vypnem si mozog ako mobil. Sama seba považujem za chorobne inteligentnú. Chorobne v tom zmysle, že chápem a vnímam niektoré úplne ťažké a zložité veci a knihy a myšlienky stokrát lepšie ako väčšina ľudí. A v niečom úplne bežnom a jednoduchom som debilka. Ale keď naozaj chcem, tak na všetko prídem a všetko vyriešim. Nepamätám sa, že by som niekedy uvažovala ako decko. Od prvej chvíle som vnímala a chápala tak ako dnes. Keď som mala asi tri roky, mama znova otehotnela, ale otec vtedy tak chlastal, že si dala dieťa zobrať. Keď sa vrátila z nemocnice, sedeli s babkou a so sestrou u nás v kuchyni a rozprávali sa v ženských šifrách, aby som nerozumela. Ale mne bolo úplne jasné, že som mala mať súrodencia a že ho zabili. Na dušičky, keď spomínam na mŕtvych príbuzných, tak naňho ako na prvého. Ostatným zapálím spoločnú sviečku, ale jemu špeciálnu. To je nefér, keď vás zrušia ešte skôr, ako ste sa narodili. Vždy sa nájde niekto, kto povie po záhorácky: „Ten život je taký ťažký, že najlepší by bylo sa vôbec nenarodzit. Ale to sa podarí énem málokerému.“ A ľudia sa smejú, akože súhlasia a že je to hlboká múdrosť. Podľa mňa je to surovosť a blbosť. Samozrejme je lepšie sa narodiť. Aspoň raz. Mať pár dobrých kamošov, niečo s nimi vypiť, pofajčiť. Iba to je nedomyslené, že keď vás život prestane naozaj baviť, nemôžete z neho odísť ako z kina. Skúsila som to dvakrát, ale nepustili ma. Ináč, tie kurvy nebožtíci majú o dva sviatky viac ako my živí. Majú normálne meniny, narodeniny, to nehovorím, že sa na nimi chodí na Viano-